

Aanbod Logo
2010-2011

Aanbod voor het
onderwijs

Gezonde school.
Zet door!

VLAAMSE
In de veer
GEMEENS
voor
CHAPSCO
Brussel
COMMISSIE

GEZONDHEID
EN BRUSSEL

LOGO

GEZONDHEID EN BRUSSEL

**Schooljaar 2010-2011:
Duurzame gezonde school
De Brusselse preventiediensten ondersteunen mee**

‘Duurzaam werken aan een gezonde school’: dat is de rode draad doorheen het gezondheidsaanbod voor scholen in het schooljaar 2010-2011. Wat houdt het precies in en op welke manier kan uw school daarbij ondersteuning krijgen? U leest er alles over in deze informatiebundel.

Duurzame gezonde school: wat, waarom en hoe?

Werken aan een duurzame gezonde school gebeurt op drie domeinen: op pedagogisch vlak, op het gebied van beheer en beleid, en door de school te beschouwen als deel van een groter maatschappelijk geheel.

Duurzaam werken aan een gezonde school is een uitgelezen kans om het gezondheids-, milieu-, cultuurbeleid ... van de school tot één samenhangend geheel te verweven.

Belangrijke voorwaarde om te slagen is dat de volledige schoolgemeenschap erbij betrokken wordt: directie, leerkrachten, leerlingen, ouders, de gemeente en eventueel lokale bedrijven of verenigingen.

Duurzame ontwikkeling veronderstelt ook een actieplan op korte, middellange en lange termijn. Het voordeel van een goed actieplan is dat u vanuit uw unieke schoolsituatie prioriteiten en acties kunt bepalen. Kiezen en tegelijk het overzicht houden: het kan.

Ondersteuning voor scholen

Beleidsmatig werken aan gezondheid vergt de nodige ondersteuning. Op welke organisaties kunnen scholen daarvoor een beroep doen?

In de eerste plaats zijn er de pedagogische begeleiding en de CLB's die, als schoolnabije partners, het actieplan mee kunnen opvolgen, plannen tussen scholen kunnen uitwisselen, nieuwe didactische materialen aanbieden ...

Daarnaast is er de ondersteuning door de Brusselse preventiediensten: Logo Brussel, het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg Brussel (CGGZ), CAW Mozaïek-preventie, om er maar enkele te noemen.

Zo coacht Logo Brussel scholen bij het uittekenen van een leerlijn voor duurzame gezondheidseducatie of bij het opmaken van een beleidstekst op maat voor het schoolwerkplan.

Bij het uitwerken van het gezondheidsbeleid hebben we ook oog voor de verticale lijn doorheen de school, bijvoorbeeld: hoe komt 'gezonde voeding' aan bod bij de kleuters? En welke initiatieven zijn er rond dit thema verder in de eerste, de tweede en de derde graad?

Deze brochure bevat het aanbod van de Brusselse preventiediensten voor het schooljaar 2010-2011. Deze diensten werken niet rond alle thema's even intensief, maar ze kunnen wel doorverwijzen. Achteraan in de bundel vindt u alle contactgegevens.

Nieuwe acties en vormen van ondersteuning leest u in de VGC-nieuwsbrief BrusselDirect, in onze mailings of op onze website: <http://www.vgc.be/logobrusseel>. Het is onze bedoeling om deze webplek uit te bouwen tot een gezamenlijke ruimte waarop het CGGZ Brussel, CAW Mozaïek, Logo en eventueel andere partners informatie over welzijn en gezondheid op school bundelen voor de Brusselse scholen.

Veel leesplezier en op een gezondere school voor iedereen,

Het team van Logo Brussel en zijn partners
Juni 2010

1. Structureel en beleidsmatig werken

Logo Brussel is altijd al een grote voorstander geweest van structureel werken aan welzijn en gezondheid op school. Dat is in het schooljaar 2010-2011 niet anders.

De gezondheidsmatrix helpt u om een actieplan op te stellen, met de volgende onderdelen: procesopvolging en evaluatie, met aandacht voor de verschillende schoolniveaus: individuele leerling, klas, school- en omgevingsniveau.

We vinden het belangrijk om een visie, een strategie te ontwikkelen en acties uit te werken gericht op drie belangrijke functies van een school:

1. Pedagogisch

De verschillende klassieke 'educaties' zoals gezondheidseducatie, natuur- en milieueducatie, vredeseducatie, mensenrechteneducatie enz. moeten elkaar hierbij vinden. De school werkt aan de verbanden tussen deze verschillende soorten educatie en tussen de drie pijlers van duurzaam werken: de economische, de sociale en de ecologische pijler.

Het eindresultaat is een leerlijn op maat van de school.

2. Beleidsmatig

Een goed schoolbeleid houdt rekening met sociale en economische aspecten van duurzaamheid.

Zo kan de schoolkeuken de plaats zijn waar de drie pijlers van duurzame ontwikkeling samenkomen: seizoensgebonden biologische voeding van lokale bedrijven via een sociaal tewerkstellingsproject.

Ander voorbeeld is een duurzaam aankoop- en consumptiebeleid, op alle niveaus.

Bijvoorbeeld: het drankenbeleid. Welke drank wordt op school gedronken? Is er een drinkwaterfontein aanwezig? Mag er water gedronken worden tijdens de lessen, tijdens pauzes? Tijdens de middagpauze? Biedt de school iets aan? Welke drank mag meegebracht worden van thuis? Wat (mag) niet? Hoe wordt dat meegedeeld? Wordt het drinkwater uit de kraan geregeld bacteriologisch onderzocht? Welke (h)eerlijke drank wordt aangeboden op festiviteiten, vergaderingen ... van de school? Fruitsap, wijn, koffie, thee ...?

Hoe staat het met het voedingsbeleid: welke tussendoortjes? Biedt de school iets aan? Wat mag meegebracht worden van thuis? Wat (mag) niet? Hoe wordt dat meegedeeld? Zijn er vaste 'fruitmomenten'?

Het middagmaal op school: biedt de school gezonde en/of warme maaltijden aan? Vegetarisch? Is er verse soep en/of maken de leerlingen misschien zelf soep? Kunnen de leerlingen zelf hun lunch meebrengen van thuis? Kostprijs van een warme maaltijd? In welke mate biologisch?

Aankoopbeleid van schoolbenodigdheden? Papierverbruik? Onderhouds- en schoonmaakproducten ... ?

Aandacht voor duurzaamheid van diensten en beheer van de infrastructuur kan op verschillende momenten en manieren: bij de organisatie van festiviteiten, maaltijden in de refter (schoolkeuken, boterhammen in lunchbox), mobiliteit voor woon-schoolverkeer en tijdens uitstappen, energiekeuzes en -besparingen, milieuvriendelijk tuinonderhoud en -beheer ...

Nog een voorbeeld is het waterbeheer: gebruik regenwater? In de kleuterklassen draaikranen vervangen door drukknoppen?

Hoe gaat de school om met afvalbeheer: hoe wordt ervoor gezorgd dat de hoeveelheid (verpakkings)afval beperkt blijft? Wordt de versnapering (koek, stuk fruit) in bulk vanuit de school aangeboden, om afval te vermijden? Gebruik boterhamdoos? Geen drankjes van thuis? Drinkwater van thuis kan in herbruikbare flesjes (aandacht voor hygiëne!)

Wat doet de school op het gebied van infrastructuur en hygiënebeleid?

- Netheid
 - Gebouwen
 - Sanitair

- Speelruimtes
 - Verluchting van de lokalen
 - Zeepdispensers in de toiletten
 - Handdoeken (voorkeur papier) in de toiletten
 - Dagelijkse reiniging van de toiletten
 - Voldoende toiletpapier aanwezig

En hoe staat het met de infrastructuur als het over beweging gaat: hoe is de speelplaats (tuin?) uitgebouwd? Zijn er diverse mogelijkheden om tijdens de pauzes te bewegen; speelplaatsmateriaal?

Een gezonde school heeft hiervoor heldere regels nodig, goede afspraken voor iedereen: de leerlingen, de ouders, de externen en het personeel.

Die afspraken kunnen op papier gezet worden, maar niet alles kan op papier. Belangrijk is om een overlegcultuur binnen de wekelijkse teamvergadering te organiseren waarbij vermoedelijke 'probleemleerlingen', probleemsituaties kunnen besproken worden.

3. Maatschappelijke voorbeeldfunctie

- In de school groeit een visie, die een rode draad vormt doorheen de schoolcultuur. Gezonde duurzame school wordt zo het 'handelsmerk' van de school.
- De school geeft zo het goede voorbeeld t.a.v. de ouders, de buurt, de gemeente, lokale verenigingen, bedrijven en communiceert daarover via eigen communicatiekanalen en via de lokale pers.
- Om al haar doelstellingen te bereiken maakt de school optimaal gebruik van de vele diensten die verenigingen en externen (gemeentediensten, lokale bedrijven etc.) aanbieden.
- Een school is geen afgesloten vesting, integendeel. Elk pedagogisch project heeft de sterke ambitie om wat op ons afkomt – van heel dichtbij, zowel als van aan de andere kant van de wereld –, 'binnen te halen'. Wat doen we met zaken die ons dagelijks opvallen? In de straat, de buurt, de gemeente.

Tot slot, erg belangrijk: de communicatie

Is er een communicatieplan voor leerlingen, personeel en ouders over de visie van de school op het gebied van gezondheid?

We stellen vaak vast dat er veel potentieel aanwezig is op school: men doet al heel veel inzake gezondheid. Maar de tijd om een degelijk en eenvoudig **communicatieplan** over het gezondheidsbeleid te ontwikkelen, te implementeren en te evalueren ontbreekt: wat we doen, duidelijk en helder communiceren zowel naar leerlingen, leerkrachten, ouders, andere externen.

Een eerste stap zou kunnen zijn om het actieplan gebundeld voor te stellen in een infofolder of via de website. Het is dan meteen ook een inspiratiebron voor andere geïnteresseerde scholen.

Waarom geen publicaties in vaktijdschriften, of andere nieuwsbrieven. Wees dus niet te bescheiden!

Voor de durvers! Organiseer een persconferentie. Zeker te overwegen als u met meerdere scholen regionaal acties uitwerkt.

Positieve reclame werkt!

2. Aanbod van Logo Brussel en partners

2.1. Hulpmiddelen bij het uitbouwen van een beleid

2.1.1. Open je mond voor gezond!

'Open je mond voor gezond!' bestaat uit een doos met 8 fiches in A3-formaat over een aantal gezondheidsthema's: een handig werkinstrument met veel praktische tips en voorbeelden van acties.

Veel praktische tips en voorbeelden van acties werden verzameld in het kadermodel voor een gezondheidsbeleid op school van het VIGEZ.

Acties die alvast uitgewerkt zijn:

- een gezond voedingsbeleid
- de gezonde brooddoos
- de warme maaltijd
- het water- en plasbeleid op school
- het drank- en tussendoortjesbeleid op school
- een gezond ontbijt
- de gezonde kookclub
- de moestuin op school

Scholen die een gedrukte versie (doos met 8 fiches in A3-formaat) willen aankopen, kunnen contact opnemen met Logo Brussel. U kunt de fiches ook downloaden: [Open je mond voor gezond! \(pdf\)](#)

De waaier met fiches beperkt zich momenteel nog tot het thema 'voeding', maar in de toekomst komen er wellicht ook fiches over andere thema's.

2.1.2. Kies Keurig

Verbiedt u snoep op school? Moeten alle automaten weg?

Hoe overtuigt u leerlingen en ouders van het nut van gezonde tussendoortjes? Het VIGEZ ontwikkelde een brochure en een interactieve tool waarmee u de situatie in uw school kunt analyseren. Vraag de brochure aan op www.kieskeurig.be.

2.1.3. Rookvrije school

Er is een decreet dat een **algemeen** rookverbod toevoegt aan de erkenningvoorwaarden van scholen. Dit verbod is van kracht sinds 1 september 2008. Nergens op school wordt roken geduld en dat geldt voor personeel, leerlingen en bezoekers.

De school voorziet sancties: voor de leerlingen conform aan andere overtredingen, voor personeelsleden conform aan de disciplinaire maatregelen via het arbeidsreglement.

Daardoor verandert het schoolreglement, dat moet duidelijk aan alle betrokkenen worden uitgelegd. Gebruik het om het niet-roken extra in de verf te zetten.

De brochure 'Als de rook uit je school is verdwenen' bevat een inventaris om het rookbeleid scores te geven, en tips om verder te werken.

U kunt de brochure aanvragen bij Logo Brussel.

2.1.4. Leerlijn tabak

Scholen werken al lang aan tabakspreventie. Zowel voor de leerling en de klas, de school en de schoolomgeving. Dat kunnen schoolprojecten zijn, maar ook programma's in de klas en de integratie van het thema in vakken.

De leerlijn 'tabakspreventie' biedt leerkrachten een praktisch instrument om aan bestaande eindtermen/ontwikkelingsdoelen concrete invulling te geven vanuit principes van effectieve tabakspreventie.

Meer info vindt u op www.gezondeschool.be

2.1.5. Brochure: Basisprincipes voor drugpreventie in de basisschool

Deze brochure is een wegwijzer voor schoolbegeleiders, preventiewerkers en medewerkers van de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB) die basisscholen begeleiden. De volgende kernvragen komen aan bod:

- Drugpreventie in de basisschool: is dat niet te vroeg?
- Welke invulling geven aan drugpreventie in het basisonderwijs?
- Welke pakketten zijn er op de markt en hoe weet u wat ze waard zijn?

2.1.6. Info op het web

www.gezondopschool.be is een website van de Vlaamse overheid met een reeks 'goede-praktijkvoorbeelden'. U hoeft het warm water niet meer uit te vinden.

www.gezondheidsbeleidopschool.be is een nieuwkomer. Deze website biedt een praktische tool voor procesbegeleiding bij de uitwerking van een gezondheidsbeleid op school. Dit instrument kan gebruikt worden door scholen, CLB-medewerkers en pedagogisch begeleiders om de schoolsituatie op het gebied van voeding en tabakspreventie in kaart te brengen, te analyseren en prioriteiten te kiezen.

Gebruik het instrument en vul het in. Voor de verwerking en nabespreking wordt u binnen de 6 weken na het online invullen gecontacteerd door uw CLB- of Logomedewerker.

www.gezondeschool.be, daar vindt u o.m. het **zelfevaluatie-instrument**

Op www.gezondeschool.be vindt u een zelfevaluatie-instrument gezondheidsbeleid op school

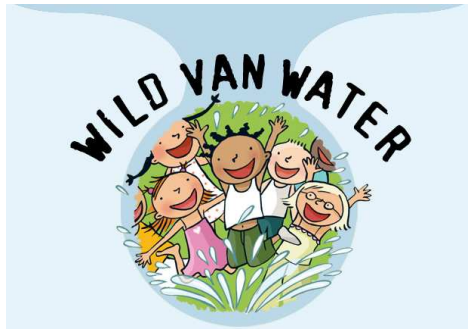
U hebt de keuze tussen een 'full scan' en een 'quick scan'. Het interactieve instrument stelt scholen in staat om volledig autonoom hun bevraging te organiseren. Zowel de zelfevaluatie als de vragenlijst kunnen door de school volledig op maat worden uitgewerkt. De automatische rapportage van de resultaten vormt voor de school een basis om achteraf een selectie van prioriteiten te maken en actiedoelstellingen te formuleren. Een praktische handleiding ondersteunt de school bij de zelfevaluatie van haar gezondheidsbeleid.

2.2. Projecten die beleidsgericht opgebouwd zijn

VOEDING

2.2.1. Wild van water

'Wild van water' is een educatief pakket voor het basisonderwijs dat leerlingen wil aanzetten om meer water te drinken, en voldoende en op een natuurlijke wijze te plassen.

Drinken en naar het toilet gaan maken deel uit van het 'dagelijkse leven' op school. Ze hebben een grote invloed op het welbevinden en de gezondheid van de leerlingen. Toch zien we vaak dat scholen slechts deelproblemen aanpakken of beperkte maatregelen nemen. Het grootste effect kan een school bereiken door een drinkbeleid te koppelen aan een plasbeleid waarin formele afspraken, educatieve activiteiten en infrastructurele maatregelen worden gecombineerd.

Het pakket 'Wild van water' bevat materiaal voor directies, schoolpersoneel en ouderverenigingen (schoolniveau),

leerkrachten en leerlingen (klasniveau) en ouders (thuisniveau). Directies ontvangen een wegwijzer met een zelfanalyse-instrument en tips voor een gezond drink- en plasbeleid. Een affiche helpt de aanbevelingen zichtbaar maken in de school en in de klas. Pictogrammen voor de waterpunten en sanitaire voorzieningen zetten aan om water te drinken en de voorzieningen correct te gebruiken. De kit voor kleuteronderwijs en de kits voor eerste, tweede en derde graad lager onderwijs bieden leerkrachten basisinformatie over de drink- en plasbehoeften van kinderen.

Leerkrachten kunnen met werkbladen aan de slag over de thema's drinken, plassen en water in brede zin. Een voorleesboek met vertelplaat introduceert de jonge leerlingen in de wondere wereld van Wies en Warre. De liedjes voor kleuters en het lied voor lager onderwijs leren de kinderen naar het toilet gaan en genieten van water.

Voor ouders is er een ouderbrief met informatie en advies, een ouderboekje en een wegwijzer voor ouderverenigingen.

2.2.2 Project: Tutti Frutti

Tutti Frutti is een project over fruit op school. Nog niet de helft van onze leerlingen eet voldoende fruit en de gemiddelde fruitconsumptie daalt nog altijd. Voldoende fruit eten kan op korte termijn overgewicht voorkomen en op lange termijn welvaartsziektes zoals hart- en vaatziektes.

Het fruitproject 'Tutti Frutti' wil jongeren aanzetten om meer fruit te eten door:

- leerlingen wekelijks fruit aan te reiken op school;
- de leerkrachten aan te zetten om activiteiten over fruit te organiseren en het thema fruit te integreren in het lessenpakket;
- de directie aan te sporen om een gezond voedingsbeleid op school op te zetten.

Praktisch

Er zijn 3 mogelijkheden om de vaste fruitdag te organiseren:

1. **Leerlingen** brengen op een vaste schooldag zelf fruit/groenten mee.
2. De **school** biedt fruit aan. In dat geval betaalt de leerling de overeengekomen prijs: bv. 6 euro voor 30 weken. De school kan hiervoor ouders inschakelen die bv. naar de wekelijkse markt gaan.

De school kan ook werken met fruitleveranciers. OPGELET: Het contract met fruitleverancier Zespri (kiwi's, 4 x per jaar) moet afgesloten worden vóór 30 juni 2010!

Het contract met fruitleverancier Colruyt moet opgemaakt zijn vóór 15 september. Alle info is terug te vinden op www.fruit-op-school.be

3. De school biedt, gedurende 30 weken, via een abonnement van minstens 6 euro fruit aan dat geleverd wordt door een fruithandelaar. De school kan via het e-loket op de website www.fruitopschool.be de EU-subsidie aanvragen, dat kan nog tot 30 september 2010.

Voor elke leerling die deelneemt, wordt 4 euro per schooljaar terugbetaald.

U kunt dit project het best laten aansluiten bij een bredere aanpak over gezonde voeding .

Hoe deelnemen?

Elke school kan inschrijven via de website www.fruit-op-school.be, vanaf 20 augustus tot 5 oktober voor het schooljaar 2010-2011.

2.2.3. Wedstrijd 'Winterfruit': geef fruit in de winter een extra impuls

In januari 2011 start een 'wedstrijd' om leerlingen aan te zetten om meer dan één keer per week op school een stuk fruit te eten, en dat 10 weken lang.

De fruiteters registreren eerlijk en op ludieke wijze. De klas met het hoogste verbruik van fruit wint een leuke prijs! De ziekenfondsen stellen brochures en posters ter beschikking van de scholen.

Hoe deelnemen?

Elke school kan inschrijven via de website www.fruit-op-school.be op het einde van dit schooljaar voor het volgende jaar.

2.2.4. 'Fitte school': fit worden doe je niet alleen

Tijdens het schooljaar 2004-2005 startte Stichting Vlaamse Schoolsport (SVS) samen met het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie (VIGEZ) en het Nutrition Information Center (NICE) de uitwerking van het project 'Fitte school'. Met dit initiatief slaan de partners de handen in elkaar om het belang van beweging, sport en gezonde voeding op school te benadrukken.

Binnen de algemene schoolsportwerking reikt 'Fitte School' een kadermethodiek aan met praktische do's en don'ts, affiches, materialen voor school-, klas- en individueel gebruik, concrete praktijkvoorbeelden, didactische pakketten en gezondheidstests vanuit verschillende organisaties. 'Fitte school' richt zich tot alle scholen van het basis-, secundair- en buitengewoon onderwijs.

Er worden ook regelmatig vormingen georganiseerd. U vindt alle informatie op www.fitteschool.be.

2.2.5. Handige Hans

De meeste kleuters wassen hun handen te weinig. En als ze het doen, dan doen ze het vaak verkeerd. Gelukkig is er nu Handige Hans om hen te helpen, zowel thuis als op school.

Op www.handigehans.be vindt u heel wat informatie en praktische tips, zowel voor ouders als voor leerkrachten. U kunt er ook de mooie infoposter van Handige Hans downloaden, naast leuke kleurplaten, een memoryspel, een beloningssysteem enz.

2.2.6. Game over@tabak

'[game.over@tabak](#)' is een educatief pakket, ontwikkeld door VIGeZ, voor kinderen uit de derde graad lager onderwijs, om hen te helpen om van de sigaret te blijven. Het pakket helpt kinderen te kiezen voor een levensstijl zonder sigaret, met respect voor rokers.

Game.over@tabak wil kinderen bewust maken van roken en misvattingen over roken

rechtzetten. Het pakket geeft de leerlingen de nodige kennis, inzichten en vaardigheden mee, zodat ze op een verantwoorde manier met roken kunnen omgaan.

Game.over@tabak bevat naast een handleiding voor leraren ook een bundel met leuke en afwisselende activiteiten over roken. Bij de activiteiten horen fiches met achtergrondinformatie voor de leraar en werkbladen voor de leerlingen.

De lesactiviteiten van [game.over@tabak](#) zijn goed te combineren met andere educatieve materialen over roken, genotmiddelen of persoonlijke en sociale vaardigheden.

Logo Brussel heeft het pakket laten drukken voor scholen die dat wensen. Als u graag een exemplaar wilt, kunt u dat aanvragen bij het Logo.

2.2.7. Wedstrijd rookvrije klassen

Wat?

Alle leerlingen vanaf het 6de leerjaar basisonderwijs en de 1ste graad secundair kunnen als klas deelnemen aan deze wedstrijd. Door een drukfout vermeldt de folder niet dat het 6de leerjaar basisonderwijs al kan meedoen! De leerlingen beslissen samen om mee te doen met de wedstrijd. De klas streeft ernaar om na zes maanden voor ten minste 90% rookvrij te zijn.

Klassen die na 6 maanden 90% rookvrij zijn, maken kans op prijzen, zowel op regionaal Logo-niveau, Vlaams niveau als op Europees niveau.

Waarom?

De vroege adolescentie is de periode waarin jonge mensen beginnen te roken. Roken is een belangrijke factor in de ontwikkeling van chronische aandoeningen zoals kanker, cardiovasculaire ziekten en chronisch obstructieve longziekten.

Het doel van deze wedstrijd is om het aantal rokende jongeren te verminderen, door het aanmoedigen en ondersteunen van leerlingen om rookvrij te blijven en/of niet meer te experimenteren.

Hoe deelnemen?

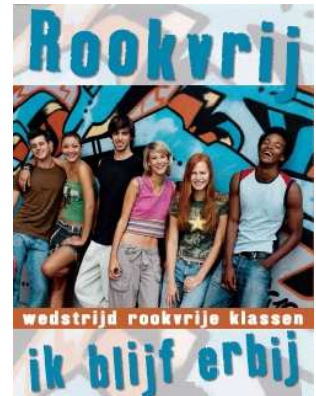
Inschrijven kan via Logo Brussel.

In september overlegt u met de leerlingen of ze in klasverband willen deelnemen.

Elke klas kan zich dan definitief inschrijven voor de wedstrijd, ongeacht het aantal rokers dat de klas telt bij de start van de wedstrijd. De klas kiest vrijwillig voor deelname aan de wedstrijd. De beslissing om al dan niet deel te nemen aan de wedstrijd kan in de klas al leiden tot een vruchtbare discussie over roken, maar de discussie mag natuurlijk niet resulteren in conflicten of pesterijen.

De klas engageert zich om het rookvrij zijn op te volgen en regelmatig online te registreren op www.gezondeschool.be.

Tijdens de actieperiode ontvangt de klas ook 3 nieuwsbrieven.

RELATIONELE EN SEKSUELE VAARDIGHEDEN

2.2.8. 'k Zag twee beren

Bent u leerkracht of CLB-medewerker en wilt u meewerken aan een kwaliteitsvolle seksuele en relationele vorming van leerlingen uit het kleuter- en (buitengewoon) lager onderwijs? Waardevolle contacten leggen met collega's in uw regio? Samen met CAW Mozaïek organiseert Sensoa de interactieve opleiding: 'k Zag 2 beren. Op het programma staan oefeningen met beproefde RSV-methodieken uit de werkmap 'k Zag 2 beren van Sensoa.

Als u interesse hebt om deel te nemen aan een vorming, neem dan contact op met Logo Brussel.

'k Zag twee beren is ook een interactieve tentoonstelling voor kleuters en kinderen van 3 tot 12 jaar over relaties en seksualiteit. De tentoonstelling geeft op ludieke en educatief onderbouwde wijze antwoorden op de vragen die bij kinderen leven. De tentoonstelling staat permanent opgesteld in De Wereld van Kina in Gent. Reserveren via 09 224 73 73 of kinahuis@gent.be

CAW adviseert scholen.

Contacteer: CAW Mozaïek, Grétrystraat 1, 1000 Brussel, vragen naar Cédric Verstraeten of Stijn Tordeur, tel: 02 227 02 07

2.2.9 Sirk Sekuur - vorming over risico's en veilig gedrag op school

Oog hebben voor veiligheid op school?
Veilig gedrag in de school?
Daar zorgt onze preventieadviseur toch voor?
Ja, maar niet alleen. Veiligheid is een zaak van iedereen op school.

Uitgewerkte vorming

Sirk Sekuur biedt de school en al haar personeelsleden een uitgewerkte vorming over risicoperceptie en alerte veiligheidsattitude. Want om een school tot een goede en veilige school te laten uitgroeien heeft de interne preventieadviseur nood aan alerte en ondersteunende leerkrachten en leerlingen die oog hebben voor veiligheid.

Veiligheid verhogen door verandering van gedrag en mentaliteit

- Wat is nu precies veilig gedrag?
- Zien we de risico's?
- Passen we de juiste preventie maatregelen toe?
- Melden we spontaan bepaalde onveilige situaties?
- Nemen we ook zelf initiatief om risico's te beperken?
- Hoe leert u de leerlingen en leerkrachten oog hebben voor gevaar?

In mindere mate gaat het over de technische veiligheid van materialen en gebouwen.

Training voor de preventieadviseur van de school als copiloot

Om Sirk Sekuur met succes op school te brengen is de medebegeleiding en de expertise van de interne preventieadviseur nodig. Hij of zij weet wat er nodig is op school en bereidt de sessie voor, samen met de externe lesgever en de directie.

Sirk Sekuur werd ontwikkeld door VIGeZ en IDEWE in samenwerking met GO!, OVSG, POV, Prebes, de Vlaamse Overheid, VSKO en het Provinciaal Veiligheidsinstituut. Interesse? Contacteer Vigez.

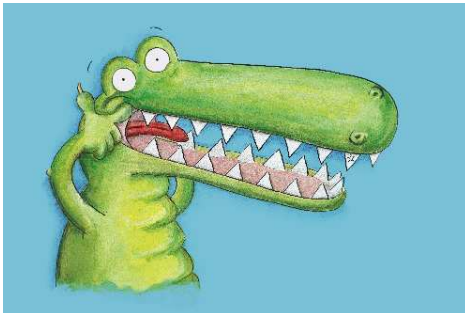
2.2.10 EHBO voor Brusselse leerlingen: initiatie HULPKICK

Om leerlingen uit de derde graad lager onderwijs te laten kennismaken met eerste hulp, biedt

het Jeugd Rode Kruis een initiatie van 3 uur aan. Tijdens 'Hulpkick' leren leerlingen uit het 5de en 6de leerjaar dat eerste hulp meer is dan een pleistertje plakken: wat doen bij een ongeval? Hoe correct de hulpdiensten verwittigen? Hoe een huiswonde, een brandwonde of bloedneus verzorgen? Enz.
Kostprijs is 75 euro (inclusief 20 handboekjes, reiskosten lesgever, oefenmateriaal)
Reserveren? Contacteer An Vandebroeck, Stallestraat 96, 1180 Brussel, tel 02 371 33 08, an.vandebroeck@rodekruis.be.

2.3. Activiteiten

2.3.1. Poetsateliers

Jaap de Krokodil komt naar de klas. Hij is de mascotte van 'Het Gezondetandengeheim', een educatief project over mond en tanden voor de derde kleuterklas.

Elke derde kleuterklas kan zich inschrijven voor een gratis poetsatelier van ongeveer één uur. Een animator vertelt een vrolijk verhaal met mooie prenten en leert de kleuters spelenderwijs het hoe en waarom van tanden poetsen en gezond eten.

Op het einde van het poetsatelier ontvangt de klas het prentenboek 'Jaap de Krokodil' en krijgt elke kleuter:

1. Een poetskit: kindertandenborstel, kindertandpasta en beker
2. Een doe-boekje met allerlei leuke raadsels en spelletjes
3. Een poetsklok als geheugensteuntje (spatbestendig!)

Laat de animator eens met Jaap de Krokodil in uw school langskomen, zo kunnen we de gaatjes vóór zijn. Poetsateliers maken het best deel uit van een groter geheel: als voorbereiding op het klasbezoek aan de tandarts, in een week van de mondhygiëne, als sensibiliseringsonderdeel voor ouders om thuis aan mondhygiëne de nodige aandacht te besteden, in een project over gezonde voeding en beweging ...

Interesse? U vindt een voorproefje op www.gezondetandengeheim.be.

Neem contact op met Logo Brussel en geef een voorkeur van dag en tijdstip op. Wij regelen de animatie voor u.

Gratis animaties zijn beperkt. Er snel bij zijn is dus de boodschap.

2.4. Materiaaloverzicht en materiaalboxen

2.4.1 Materiaaloverzicht

Elke leerkracht zoekt materiaal en lesideeën. Het aanbod is soms chaotisch, en het is vaak niet gemakkelijk om het puur commerciële aanbod te scheiden van het andere.

Wij bieden u een overzicht van didactisch materiaal aan, per thema een lijst van:

- klassieke lespakketten
- videoprogramma's
- toneelvoorstellingen
- spelen
- afzonderlijke lesactiviteiten
- achtergrondinformatie
- lesmateriaal
- voorstellen van activiteiten met ouders
- brochures
- folders
- websites enz.

Het materiaal is afkomstig van partnerorganisaties uit Vlaanderen en Nederland. We nemen enkel op wat we zinvol vinden voor de Brusselse scholen met aandacht voor de verschillende onderwijsvormen (kleuter- en lager onderwijs en het buitengewoon onderwijs).

De uitgewerkte thema's zijn:

- voeding (beweging)
- tabak
- welbevinden
- middelen (drugs en alcohol)
- relationele en seksuele vaardigheden
- veiligheid

Waarvoor kunt u bij Logo Brussel terecht:

- **gratis** : een overzicht van het materiaal. Vraag het aan via e-mail.
- U kunt materialen uit het overzicht **ontlenen** tegen een waarborg van 20 euro.
- Voor **advies**:
 - o Een Logo-medewerker kan **advies** geven bij het materiaal.
 - o Voor sommige thema's verwijzen we door naar partnerorganisaties zoals VAD, CAW Mozaïek – preventie, Sensoa, documentatiecentra van ziekenfondsen en andere.

2.4.2. Materiaalbox

De materiaalbox helpt u bij het zoeken naar een geschikte activiteit zoals spel- en lesmateriaal, video's, leesboeken enz.

Elke box is tegen een waarborg van 20 euro bij het Logo te ontlenen.

We hebben materiaalboxen voor volgende thema's:

- voeding
- tabak
- middelen
- relationele en seksuele vaardigheden
- geestelijke gezondheid

3. Link gezondheid aan andere thema's

SPORT

3.1. Aanbod sportdienst Vlaamse Gemeenschapscommissie

Met vragen over sport kunt u terecht bij Logo Brussel en bij de sportdienst van de VGC. Samen helpen we u op weg. We ondersteunen scholen die hun leerlingen op creatieve wijze (tijdens en na de schooluren) tot meer beweging willen aanzetten.

Naargelang de 'beweegpiste' die de school kiest, kunnen verschillende partners worden ingeschakeld.

VGC-sportdienst: Leopold II-laan 178 in 1080 Brussel, tel: 02 413 04 38, www.vgc.be/sport, sportdienst@vgc.be

Powerplaysoccer

De VGC-sportdienst beschikt sinds enkele jaren over 2 Powerplaysoccer-kooien. Deze kooien worden gedurende het schooljaar uitgeleend aan de Brusselse scholen. Zij kunnen een dergelijke voetbalkooi 3 weken op hun speelplaats zetten.

De voetbalkooi kan zowel tijdens de lessen L.O. gebruikt worden als tijdens de speeltijden.

Binnenkort kunnen scholen de kooi reserveren voor het schooljaar 2010-2011. Inschrijvingen en meer info vindt u op <http://vlbrabant.schoolsport.be> onder 'projecten'.

MILIEU

3.2. Water alleen maar water: een drankenbeleid op school

We vragen de scholen om hun drankenbeleid onder de loep te nemen ... vanuit verschillende invalshoeken. Bij het Logo kunt u terecht voor info over gezond water drinken.

Neem contact op met Green Belgium voor originele wateranimatie: www.greenbelgium.be

Bent u MOS-school, dan is Paul Renders de expert ter zake. Kraantjeswater drinken zonder verpakking is goed voor het milieu.

www.milieuzorgopschool.be.

MILIEU

3.3. Mobiliteit

Mobiliteit ligt ons nauw aan het hart. Dat we de auto nemen, lijkt evident. Enkel al in Europa steeg het personenvervoer tussen 1994 en 2004 met 18%. Prognoses geven aan dat dit tegen 2020 nog eens met 36% zou stijgen... De gevolgen laten zich nu al voelen. De automobiliteit geeft aanleiding tot fileleed en verkeersongevallen. Bovendien lijdt onze gezondheid er sterk onder en dragen de CO₂-emissies bij tot de opwarming van de aarde.

In 2005 besliste het Brussels Gewest om een proefproject te organiseren waarbij 1 Franstalige en 1 Nederlandstalige school een **schoolvervoerplan** zouden opzetten. Dat gebeurde onder begeleiding van GREEN vzw in de Franstalige lagere school 'Clair Vivre' in Evere en in de Nederlandstalige lagere school 'Poelbos' in Jette.

Dit proefproject wees uit dat de scholen in staat zijn om een schoolvervoerplan op te stellen, op voorwaarde dat er een gemotiveerde werkgroep is (directie, ouders en leerkrachten) en externe ondersteuning.

Coördinator project schoolvervoerplannen, [Olivier Dubrulle](mailto:Olivier.Dubrulle@brusselschoolvervoer.be), tel. 02 209 16 37

3.4. Met de fiets door Brussel ?

Wist u dit?

Ik zou graag in Brussel willen fietsen maar de luchtvervuiling doet me twijfelen.

Is het waar dat fietsers meer getroffen worden door deze vervuiling dan automobilisten ?

In tegenstelling tot wat u zou denken, zijn fietsers minder het slachtoffer van luchtvervuiling dan automobilisten. Uit recente studies blijkt dat de mate van vervuiling binnen in de auto twee tot acht keer hoger ligt dan de niveaus geregistreerd langs de wegen. Autobestuurders zijn dus meer blootgesteld aan vervuiling dan fietsers. En wel om vier redenen: de fietser staat niet in de file, hij rijdt voorbij de files om aan het verkeerslicht te wachten vóór de auto's; de fietser kan meestal de grote verkeersassen en de tunnels vermijden; de luchtopname van de auto bevindt zich ter hoogte van de uitlaat van de auto ervoor, terwijl de luchtopname van de fietser (zijn neus dus) zich hoger bevindt en dus minder hinder ondervindt van die ongezonde gassen; ten slotte vervuult de auto zijn eigen bestuurdersruimte (via de uitlaat en de brandstoftank).
Info: www.provelo.org, 02 502 73 55

3.5. Een aangename speelplaats!

Klimplanten op de speelplaats zijn een goedkope manier om te vergroenen en nemen weinig plaats in.

Ze verbeteren bovendien het akoestisch comfort en dragen bij tot isolatie én biodiversiteit.

We helpen u graag met uw plantenkeuze en keuze van steunmateriaal. Denk ook eens aan druif, kiwi en doornloze braam ...

Info: [GREEN Brussel](mailto:kris@greenbelgium.org) 02 893 08 09 - 0473 96 85 04 of kris@greenbelgium.org

Contact met de MOS-begeleider van Brussel: 02 893 08 23 – 0473 736 730 of paul.renders@vgc.be

CULTUUR

3.6. 'Week van de smaak' vindt plaats van 11 tot 21 november 2010

De Week van de Smaak in Vlaanderen is een (eet)cultureel evenement dat zoveel mogelijk mensen wil samenbrengen rond smaak en eetcultuur in al hun aspecten. Met meer dan 1000 grote en kleine acties zorgt de Week van de Smaak ieder jaar voor een rijk gevuld programma.

Honger naar een smakelijke les? De Week van de Smaak is de ideale gelegenheid om rond **gezondheid, diversiteit, eetcultuur** van vroeger en nu, hier en elders, te **werken in uw klas of school**. De mogelijkheden zijn eindeloos: een bezoek aan de biohoeve, restaurant of slager, een interculturele kooksessie in de keuken van de school, een rondleiding bij de chocolatier of een stoomcursus koken voor toekomstige kotstudenten.

Zet tijdens de Week van de Smaak een lekker project op de agenda!

Meer info? www.weekvandesmaak.be.

5. Financiële ondersteuning?

Het uitwerken van een schoolgezondheidsplan kan de schooluitgaven flink doen oplopen. Informeer of er mogelijkheden tot subsidiëring zijn bij o.a.:

VGC: algemene directie Onderwijs en Vorming: Brusselse scholen kunnen bij de algemene directie Onderwijs en Vorming subsidies aanvragen voor projecten. Meer info via <http://www.vgc.be/onderwijs/subsidies>.

Een voorbeeld:

Wilt u als school uw turnzaal uitrusten met allerhande toestellen of uw speelplaats verfraaien? Of wilt u de schoolinfrastructuur openstellen voor een sportclub, een jeugdbeweging ...? Met het project 'Sport en Spel' geeft de VGC de Brusselse Nederlandstalige basis- en secundaire scholen de kans om hun sport- en spel materiaal uit te breiden of te vernieuwen. Elke school kan hiervoor een subsidie aanvragen van maximaal 6.000 euro. Scholen ontvingen hierover al een brief. Alle informatie vindt u op <http://www.vgc.be/onderwijs/subsidies/sportenspel.htm>. U kunt ook contact opnemen met Alexandra De Nil: tel. 02 480 05 66 of e-mail alexandra.denil@vgc.be.

Dynamo 2: Met DynaMo² geeft CANON, de Cultuurcel van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, elk jaar middelen aan leerkrachten(teams) uit alle onderwijsniveaus om een eigen creatief idee op school te realiseren. Elk onderwijsteam dat zijn idee in een duidelijk project giet en het tussen 1 maart en 1 mei via de volgende site indient, komt in aanmerking voor projectondersteuning. <http://64.78.63.10/web/canon/dynamo/home.html>

6. Brusselse preventiepartners Welzijn en Gezondheid

6.1. Lokaal Gezondheidsoverleg (Logo Brussel)

Om gedragsverandering te realiseren en gezondheidswinst te boeken, moeten we **een gezonde leef-, werk-en schoolomgeving** creëren die mensen - bewust of onbewust - uitnodigt om van de gezonde keuze **een gewoonte** te maken.

Heeft u vragen over een gezondheidsthema of over de start van een project? Al geprobeerd bij uw CLB of schoolnabije partner en toch nog onduidelijkheden?

Dan kunt u bij het Logo-team terecht voor een adviesgesprek waarbij we luisteren naar uw vragen en noden. We proberen om u gericht advies te geven. We zoeken vooral naar een Logo-partner die u verder kan helpen. Logo Brussel, Lombardstraat 41 in 1000 Brussel, Frieda Van Assche, tel: 02 548 05 94 of frieda.van.assche@vgc.be

6.2. Centrum Geestelijke Gezondheidszorg Brussel - Primavera

Het centrum organiseert overleg, vormingen en advies en probeert op die manier een invulling te geven aan een samenhangend, verantwoord en relevant beleid op het gebied van middelengebruik.

CGGZ Brussel, deelwerking Houba, Houba de Stroperlaan 136 in 1020 Brussel, www.cggz-brussel.be, tel.: 02 428 99 00

6.3. Centrum Geestelijke Gezondheidszorg Brussel - Zelfmoordpreventie

tel: 02 478 90 90, zelfmoordpreventie@cggz-brussel.be

6.4. Centrum Algemeen Welzijnswerk Mozaïek - Preventie

CAW Mozaïek wil scholen en leerkrachten ondersteunen via vorming en advies. Contacteer: Cédric Verstraeten, Grétrystraat 1, 1000 Brussel, tel. 02 227 02 00, onthaal@cawmozaiek.be, <http://www.cawmozaiek.be>

6.5. Natuur en milieueducatie (NME)

Vragen over NME, gratis ontlenen van NME-leermiddelen, ondersteuning van uw milieuwerkgroep, studiedag NME op maat van uw school...?

Info: [GREEN Brussel](http://www.greenbrussel.be), 02 893 08 09 of 0473 96 85 04 of kris@greenbelgium.org

Contact met de MOS-begeleider van Brussel: 02 893 08 23 of 0473 736 730 of paul.renders@vgc.be

Bibliotheek open elk werkdag van 9 u. - 17u.

6.6. Mondiale vorming

'Kleur Bekennen' promoot wereldburgerschap en mondiale vorming in het onderwijs door scholen inhoudelijk en financieel te ondersteunen.

Info: Heidi Van de Velde - Promotor Kleur Bekennen Brussel, Vlaamse Gemeenschapscommissie - algemene directie Onderwijs en Vorming, Technologiestraat 1, 1082 Sint-Agatha-Berchem, tel. 02 482 05 17; kleurbekennen@vgc.be

Het documentatiecentrum 'Kleur Bekennen' in Brussel : Joke Martens - Documentalist Kleur Bekennen Brussel Marcqstraat 16-18, 1000 Brussel; tel. 0496 57 15 08, joke.martens@btcctb.org

6.7. Partnerorganisaties van Logo Brussel

Belgische Vereniging Pneumologen
Belgisch Instituut Verkeersveiligheid
Brussels Instituut voor Milieubeheer
Centrum Algemeen Welzijn-Preventie Mozaïek
Centra leerlingenbegeleiding
Centrum geestelijke gezondheidszorg Primavera
Centrum geestelijke gezondheidszorg zelfmoordpreventie
Christelijke Ziekenfondsen
De sleutel
Dienst Gemeenschapscentra VGC
Algemene directie Onderwijs en Vorming VGC
In Petto
GreenBelgium
Leefsleutels
Liberale ziekenfondsen
Neutrale Ziekenfondsen
Nice
Milieuzorg op school
Pedagogische begeleidingsdiensten
Project Kleur Bekennen
Rode Kruis Brussel
SenSoa
Socialistische Ziekenfondsen
Sportdienst VGC
Stichting tegen Kanker
Stichting Vlaamse Schoolsport
Vereniging Alcohol en Drugs
Vereniging ecologisch leven en tuinieren
Vlaams Instituut Gezondheidspromotie
Vlaamse liga tegen Kanker
Vlaamse onderwijsraad
Vlaamse Vereniging Gezonde Tandem
Vlaamse Vereniging Respiratoire gezondheidszorg en Tuberculose Bestrijding
Zinding

6.8. De Vlaamse initiatieven die de 'gezonde school' ondersteunen zijn:

www.vlor.be: De Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) is de strategische adviesraad voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming. Vertegenwoordigers uit het hele onderwijslandschap overleggen in de Vlor over het onderwijs- en vormingsbeleid. Op basis daarvan geeft de Vlor adviezen aan de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming en het Vlaams Parlement.

www.vigez.be: het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en ziektepreventie is het expertisecentrum dat strategische visie, kwaliteitsadvies en vorming biedt voor professionals in gezondheidspromotie.

www.vad.be: de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw
VAD overkoepelt het merendeel van de Vlaamse organisaties die werken rond de thematiek van alcohol, illegale drugs, psychoactieve geneesmiddelen en gokken. Deze site is bedoeld voor professionelen.

www.sensoa.be: SENSOA ontwikkelt programma's om zo goed mogelijk tegemoet te komen aan de behoeften van specifieke doelgroepen, met name voor die doelgroepen die speciale noden hebben inzake seksuele gezondheid of bijzondere aandacht verdienen: jongeren, holebi's, allochtonen, mensen met hiv en volwassenen.

6.9. Websites

<p>Algemeen</p> <p>www.gezondeschool.be www.gezondopschool.be www.schoolgezondheidsbeleid.be www.vig.be www.dynamo2.be www.anywize.net www.gezondheidstest.be www.milieu Zorgopschool.be www.greenbelgium.be www.kleurbekennen.be www.ibgebim.be www.oivo.be www.spelinfo.be</p> <p>Roken-alcohol-drugs</p> <p>www.feelfree.be www.stivoro.nl www.help-eu.com www.vad.be www.boodschapineenfles.be www.acoolworld.be www.gratisdrank.be www.bekijkheteensnuchter.be www.partywise.be www.druglijn.be www.drugsinbeweging.be www.mja.be www.drinktest.nl www.drinktest.nl www.alcoholvoorlichting.nl www.drankjewel.nl www.koap.be www.desleutel.be</p>	<p>Sociale vaardigheden-relaties</p> <p>www.leefsleutels.be www.zinding.be www.jeugdenvrede.be www.desleutel.be www.fitinjehoofd.be www.inpetto-jeugddienst.be</p> <p>Veiligheid</p> <p>www.rodekruis.be www.verkeerskunde.be www.bivv.be</p> <p>Voeding- bewegen</p> <p>www.gezondsporten.be www.biometklasse.be www.velt.be www.fruit-op-school.be www.fitteschool.be www.schoolsport.be www.gezondeschool.be www.fruitrevolution.be www.kids.vmw.be : www.slimmezet.be www.nice-info.be www.123aantafel.be www.calcimus.be www.voeding-gezondheid.be www.vvt.be www.tandarts.be www.kys.be</p>
---	--

www.hoeveelsteveel.be